

sét, Imre S. négy cikkben a családi nevelés és a köznevelés viszonyát tárgyalja. Máriási Jenőné gyakorlati példák alapján a jó mese értékéről ír. Kovács Á. az erdélyi menekülés közben tett lélektani megfigyeléseiről, Klug P. a megvakult, megsiketült, megnémult és hibás beszédű katonák oktatásáról, Hajnal I. a sugallás nevelő hatásáról, Parászka G. mezőgazdasági tanulói munkáscapatokról, Kádas Gy. a szegedi gyermekrendőrségről cikkezik. Névtelen cikkek: az életpályákra való minősítés, a békére való előkészület, az olvasás lélektana, a tanuló szellemi munkája, az értelmesség iskolai becslése, elsietés a tanításban, stb. tárgyában. Barcsai K.: Az elemi tanítás megjelenítő művészete, Farkas S.: A szemléltetés és a történeti szemléltető képek, Szuhács J.: Pedagógiai impresszionizmus, Ugyanó: A tanító egyéniségének pedagógiai értékelése, A háng higiénijára, Klinda K.: A többtermelés, Szlávik E.: A kertgazdaság oktatása, Magyary S.: A csavargó gyermekek, Ujlaki G.: A tanítás művészete c. gyakorlati kérdéseket fejteget. Földes G. három közleményben a népiskolai értesítőkről, Krammer M. Seinig nyomán a tipikus rajzolásról ad ismertetést. Kőrösi Henrik összefoglaló képben szemlélteti Szerbia művelődési viszonyait, amelyeket ottani tanulmányútján ismert meg és a sajtóhadiszállás által kiadandó műben részletesebben is feldolgoz. A háború kezdetén az elesett tanítók özvegyei és árvái javára indított gyűjtés nov. közepéig ötötdélszázezer koronára emelkedett. F. F.

Protestáns Szemle, 1917: 6. f. *Tankó Béla* azt a kérdést fejtegeti: milyen hatása lesz a háborúnak világnézetünkre s a kérdés felvetését azzal indokolja, hogy ha az emberi tevékenység minden ágában nyomozzák a háború okozta változásokat, e változásoknak a gondolkodásra tett hatását, akkor komoly figyelmet érdemel «annak az összképnek a változása is, mely a részleteket egységbe tömöríti». A világnézet kérdését a legkomolyabban gyakorlati kérdésnek tartja, mert világnézet szükségképen alakul minden emberben s szükséges, hogy ezt öntudatosan tisztázzuk. Ezért nagyon fontosnak tartja, hogy a világnézet tanítása a középiskolában rendszeres tárgy legyen, amint ezt a *M. P.*-ban Pauler Á. és Vida S. kívánta. Fejtegetéseinek az az eredménye, hogy a ma kínálkozó irányok közül a legmagasabbrendűt kell választanunk, t. i. az idealizmust, mert ebben van a legtöbb erő egy új élet kialakítására; eljön újból egyszer az idealizmus történeti órája annak bizonyítására, hogy «ideálista az, aki a dolgokat úgy látja, amint a világrendben élnek s aszerint bánik velök és azt kívánja az embertől is, hogy az legyen, aminek az örök világrendben lennie kell: szellemi valóság; és mert ez ideál szerint érti a világot, azért az ideálista az igazi praktikus, ő az igazi realista.» Ebben látja Tankó a háború kényszerítő tanulságát, «mert az életet formálni csak az ideálnak van joga».

Uránia, 1917: 5. sz. *Molnár Viktor* az *Uránia* M. Tudományos Egyesület közgyűlésén «Nemzeti kultúrunka» címmel tartott elnöki megnyitójában a háború alapvető tanulságaként hivatkozik arra, hogy Németország a közművelődést már a békében a nemzeti nagyság és hatalmi erő szolgálatába állította s hogy a háború okául szolgáló önzés és érdek a

nemzeti életbe átültetve és szervezve, a közérdek szolgálatába állítva, nemzeti becsvágygá és nemzeti erővé nemesedhetik és legyőzhetetlenné válik. Ezt a tanulságot kívánja magunkra alkalmazni. Azt hirdeti most is, hogy hazánkban nem faji vagy nemzetiségi, hanem szellemi egységre kell törekednünk. Erős, határozott és komoly nemzeti művelődési politikát követel, amely átítatja gazdasági életünket is és ezt, valamint az ipar és kereskedelem szervezését és átalakítását a nemzeti politikai szempontnak rendeli alá, számol a tényleges viszonyokkal, erélyesen kiirtja az irástudatlanságot, kellő anyagi erőt ad a közoktatásügyi intézmények céljaira. Szerinte aránylag csekély új áldozat kellene erre, mert oktatásügyünk gyökeres átszervezésével annyit lehet megtakarítanunk, hogy művelődési kérdéseinket a mainál teljesebb eredménnyel oldhatjuk meg. A művelődés nagy jelentősége azonban csak akkor tudhat kellően érvényesülni, ha teremtünk az országban olyan pártot (a szerző kultúrpártnak mondja), amely csak a nemzeti művelődésért dolgozik és minden felmerülő kérdést ebből a szempontból ítél meg. — A 9. számban *Szelényi Ödön* (Nevelés és suggestio) nagy óvatosságot kíván a suggestio szavának a pedagógiában való használatában, mert nem osztozik Guyau ama nézetében, hogy «a nevelés csak egymás mellé rendelt, jól megfontolt suggestiók egysége»; ez a meghatározás szerinte a nevelői munka lényegét veszélyezteti, mivel ennek az eszköznek a használata igazában ott kezdődik, ahol a nevelő szerepét az orvos veszi át.

KÜLFÖLDI LAPOKBÓL.

Német iskolásfiúk táplálkozása a háborúban. *Lehfeldt* egészs. tanácsos nagyobb tanulmányban számol be 27,000 magdeburgi eliskolás fiún végzett vizsgálatairól. A vizsgálatot 23 orvos végezte, 2 szemés és 2 fülorvos. Az iskolai év elején minden újonnan beírt tanulót megvizsgáltak; az anyákat felszólították, hogy az első vizsgálatnál jelen legyenek, hogy a tanulóknak előbbeni betegségeiről felvilágosítást adjanak, másrészt, hogy az orvosok nekik útmutatást adjanak a száj és fogak ápolásáról, ragályos betegségek esetén való viselkedésről stb. A vizsgálat bizonyos séma szerint történik. Minden gyermekről törzslapot készítenek, melybe minden, a gyermekekre vonatkozó adatot bejegyeznek. De a régiebb tanulókat is vizsgálgatják gyakrabban és minden változást bevezetnek a törzslapokba. Valamint az egész lakosságnak, úgy az iskolásfiúknak a táplálkozása is mennyiségileg és minőségileg kisebb volt, különösen fehérje és zsiradék; tejet sem lehetett adni a gyenge gyermekeknek, mint ahogy azelőtt tették. Minthogy pedig az apák tekintélyes része a harctéren volt, sok anya pedig gyárakban vagy másutt dolgozott a mindennapi kenyérért, ennél fogva a test ápolása és a felügyelet is meglehetősen el volt hanyagolva. Közeli volt tehát a lehetőség, hogy a tanulók egészségi és erőbeli állapota rosszabb lesz, mint a békeidőben. Előadó úgy találta, hogy a rája bizott 1000 gyermek erőbeli állapota kielégítő; a konfirmandusok, kik 1916-ban hagy-